

© 2015 Marian Mudder

Omslagontwerp DPS Design & Prepress Studio

Foto omslag Stephen Carroll / Arcangel Images

Foto auteur Harold Pereira

Zetwerk Elgraphic bv, Vlaardingen

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 2717 6

1

Gewoonlijk ga ik doordeweeks zelden naar de kroeg. Maar dit is zo'n avond. In het hoekje precies tussen de bar en het raam, waar ik het liefst zit, bestel ik met een kleine handbeweging mijn drankje. Jack hoeft ik niets uit te leggen. Jack is een barkeeper van het soort dat zijn vaste klanten kent. Hij weet dat hij me niet hoeft te entertainen. Geen gebabbel, geen koetjes en kalfjes, geen populaire kroegpraat, zelfs geen 'mijn man begrijpt me niet'-gesprek. Ik heb geen man, dus daar zijn we snel klaar mee. En zelfs al zou ik voorzien zijn, dan nog zou ik geen enkele behoefte voelen enige strubbelingen op relatiegebied met hem te bespreken. Ik ben graag in mijn eigen gezelschap. Ik snap mezelf tenminste. De observatie is me vaak liever dan het gesprek. Het wilde dier kan zich niet verdiepen in de ander tegenover hem, omdat het gelijktijdig de wijde omgeving in de gaten moet houden. Behalve als het gesprek van uitstekende kwaliteit is. Ik hou van de ultieme dialoog, zoals ik dat noem. De ultieme dialoog is wanneer je tegen iemand zegt 'ik wil een nieuwe auto kopen' en je allebei aan precies dezelfde auto denkt. En zeg nou zelf, hoe vaak komt dat voor?

Waarschijnlijker is het dat de een aan een rode Ferrari denkt terwijl de ander een zilverkleurige Honda voor zich

ziet. In het beste geval moet ik uitleggen wat ik bedoel omdat iemand me vraagt ‘Wat voor auto bedoel je precies?’ Maar meestal kom je er nooit achter welk beeld iemand krijgt bij hetgeen je vertelt, waardoor er dus feitelijk twee afzonderlijke gesprekken plaatsvinden waarbij je doet alsof je elkaar begrijpt. De ander hoort wat je zegt maar reageert op het beeld dat hij er in zijn eigen hoofd van maakt. Elkaar werkelijk begrijpen is een zeldzaamheid. Echt luisteren verdraagt weinig eigen gedachten. Observeren is luisteren met je ogen. Het ego uitzetten en waarnemen zonder oordeel. Ik kan heel lang naar mensen kijken zonder dat ze het doorhebben. Maar zodra ik een oordeel over die persoon heb wordt dat onbewust opgevangen en kijken ze meteen in mijn richting. Kijk ik open en zonder gedachten, dan blijft mijn blik veel langer onopgemerkt. Ik ben graag de stille vrouw in de hoek die door weinigen wordt opgemerkt. De enige reden waarom ik naar de kroeg ga, is om niet thuis te hoeven zijn, een verandering van omgeving. Ik zoek geen vermaak, geen verzetje. Ik zoek ledigheid. Rust. Zorgeloosheid en anonimiteit. Niet gehecht zijn. Daar is het leven bij gebaat. Ik zoek de tijd buiten de tijd. De tijd zonder consequenties. Ontmoetingen zonder consequenties.

Het is heet. De grote ramen staan open maar het merendeel van de mensen staat binnen. Er is een beperkte ruimte buiten waar mensen mogen staan maar de gemeente heeft verordend dat er geen alcohol op straat gedronken mag worden. Buiten staan de rokers met een glas water en binnen staan de dronkaards. Wel zo overzichtelijk. Je kunt aan de lucht voelen dat er een onweersbui aankomt. Ik ben dol op onweer en de benauwde vochtigheid die er-

aan voorafgaat. De muziek staat hard, ik wieg mee op de tonen van 'Kind of Blue' van Miles Davis en kijk naar Jack, die een fles in de lucht gooit en hem achter zijn rug weer opvangt. Waarom ben ik nog nooit met hem naar bed geweest? Hij zou een fantastische minnaar kunnen zijn. Goed lijf. Leuk hoofd. Toch heb ik nooit iets van een vonk gevoeld. Zelfs geen aarzelende interesse. Ook niet van zijn kant. Vermoedelijk zijn we allebei wijs genoeg om te weten dat de band die we hebben, ik ben de klant en hij bedient mij op mijn wenken, een veel betere is dan de band die we op een andere manier in het leven zouden kunnen hebben. *Never change a winning team*. Af en toe plaatst hij terloops een kleine kwinkslag in mijn richting over een van de gasten om me aan het lachen te maken. Hij is zich er altijd van bewust dat ik er ben. Dat merk ik aan de achteloze manier waarop hij mijn glas bijvult. Jack is niet zijn echte naam, het is zijn koosnaam, hij is vernoemd naar Jack Daniel's, de whisky die hij zelf het liefst drinkt. Een van zijn running gags is: 'I'll have another Joe Daniel's!' Waarna er altijd wel iemand een voorzetje geeft en roept: 'It's Jack!' Waarop hij kan scoren met de afmaker: 'When you know him as long as I have, it's Joe.' Hij is alles wat een barman moet zijn. Grapjas. Flessenacrobaat. Knap. Attent. En een enorme flirt. Alleen niet met mij. Flirtende mannen zijn een zeldzaamheid in deze kroeg, die grappig genoeg Lucky Strike heet. Ik ben niet op zoek maar mocht dat het geval geweest zijn, dan heb ik nog weinig geluk gehad. Jack zet een iPad voor mijn neus ten teken dat ik een andere afspeellijst mag uitkiezen. Ik kan kiezen uit 'Jazz Mix', 'Gloomy Sunday', 'Oldies but goldies' of 'Love spreads' naar het nummer van The Stone Roses. Ik klik 'Love and Emotion' aan. Wat ik kan verwachten is

Mink De Ville met daarna een reeks nummers die volgens Jack bij dat liedje horen. De speellijst begint met 'Crazy Love' van Van Morrison. Jack geeft me een knipoog en vult mijn glas bij.

Af en toe komt er een bekend gezicht binnen, dat net als ik zijn vaste plek aan de bar heeft. We zeggen gedag en geven elkaar soms via Jack iets te drinken. De clientèle in deze tent is gemêleerd. Dat bevalt me. Alles staat door elkaar: kunstenaars, postbodes, beursjongens, politiemannen en wethouders. Het zijn gelijkgestemden op een ander niveau dan hun uiterlijke verschijning of hun maatschappelijke status. Ik heb misschien geen behoefte aan een gesprek, maar dat ik af en toe een bekend gezicht zie vind ik geruststellend. Jack geeft zijn vaste klanten – net zoals hij bij zichzelf heeft gedaan – een bijnaam. Deze bijnaam is meestal gekoppeld aan hun karakteristieken. Bij Joop heeft niemand een beeld maar bij Bolle Joop kijkt iedereen naar de man die zijn vijfenzeventig kilo overgewicht over de barkruk laat bloezen. Nico Tennis is de man die altijd een wit poloshirt draagt. Iedereen pikt Jacks brutaliteit omdat het uit een voelbaar vriendelijk hart komt. Mij noemt hij gewoon bij mijn naam. Laura.

2

Ik kijk naar het stelletje dat even verderop aan een tafeltje zit. Zij een prachtige blondine, hij een middelmatig uitziende jongeman met peper-en-zouthaar die haar in op-perste verrukking in de ogen staart. Ze is zijn trophy girl. Door haar ziet de wereld hem zoals hij gezien wil worden, niet zoals hij is. Zij verbetert het beeld dat de wereld van hem heeft. Ze is het antwoord op zijn verlangen naar een betere ik, een betere toekomst. Hij wil haar een kus geven. Ze glimlacht terwijl haar lichaam een terugtrekkende beweging maakt en draait hem haar wang toe. Hij is zich niet bewust van haar lichaamstaal en staart zich blind op haar glimlach. Het masker waarmee ze haar ware gevoelens verhuult. Ze houdt niet van hem, ze houdt van de aandacht die hij haar geeft. Het is een verstandshuwelijk terwijl hij hoopt op beter. Of hij is nog te verliefd om het door te hebben. Misschien heeft hij een goede baan of heeft zij erg weinig zelfvertrouwen en voelt ze zich alleen veilig bij iemand die afhankelijk van haar is. Ze kijkt om zich heen. Ze is nu al op zoek naar iets beters. Het is een kleine gold-digger in de dop. En hij is te verliefd om het te zien. Niets heerlijker dan aangenaam verdoofd door het leven te gaan.

Er zijn vanavond opvallend veel jonge meisjes. Ze staan met een glas met daarin het laatste modieuze drankje in de hand, een It-bag van het seizoen aan de arm met een verveelde blik om zich heen te kijken. Je kijkt ze aan en ziet het hele verhaal. Soms maken ze een selfie. Uitbundig en enthousiast kijken ze in de camera, waarna de geestdrift van hun gezicht glijdt als ze de foto met een uitdrukingsloos gezicht op Facebook zetten, het platform voor de verbeterde versie van het leven. Wat als iedereen een dag lang de waarheid op Facebook zou zetten? Waar blijven de eerste selfies van een gebroken hart? Niemand post op social media 'ik wil dood' of 'niemand wil met me neuken'. Iedereen laat alleen het mooiste deel van zichzelf zien, de opgepoetste, opgesmukte buitenkant. De drek, de narigheid, de ruzies boven aan de trap, de dreigementen, de agressie, het geschreeuw, de wanhoop en de eenzaamheid worden zorgvuldig weggepoetst. Het economische denken heeft alles overgenomen, niets is meer waar, niets is echt, alles is economisch. De waarheid. Ik heb zo'n behoefte aan de waarheid.

Een tijd terug heb ik een serie portretten gemaakt met behulp van een confrontatiespiegel. Ik kwam op het idee omdat het me opviel dat de gezichtsuitdrukking van mensen wanneer ze naar zichzelf in de spiegel kijken heel anders is dan wanneer ze in de camera of je in de ogen kijken. Als iemand zichzelf in de spiegel bekijkt, zet hij een gezicht op dat de wereld nooit te zien krijgt. Er treedt een bepaalde spanning op, een onbewuste hypercorrectie. De gedachten die hun spiegelbeeld oproept worden gereflecteerd in het gelaat. En die gevoelens worden vaak ook weer gemaskeerd en gecorrigeerd. Sommige mensen maakten zichzelf mooier, door in een pose te schieten, de

lippen te tuiten of de ogen toe te knijpen, bij weer anderen schoof er een donker gordijn voor en werd het gezicht strak en vlak. Vervolgens was het de uitdaging om hun meest ontspannen gezichtsuitdrukking vast te leggen. En dat lukt alleen wanneer ze vergeten hoe ze eruitzien. De serie 'Spiegelreflex' was een groot succes en leverde me een expositie op bij Richard Hunt, een beroemd en berucht galeriehouder. Hij heeft een aantal foto's goed kunnen verkopen en ze hebben me wat opdrachten opgeleverd. Maar nu is het alweer een tijd lang stil. Alleen door te fotograferen krijg ik weer inspiratie. Ik kan het niet laten, ik moet foto's maken. Het bevredigt mijn drang om dingen vast te leggen en mijn visie te uiten. Mijn camera, een kleine Sony RX100, die kwalitatief heel goede foto's kan maken onder slechte lichtomstandigheden, heb ik altijd bij me. Ik pak hem uit mijn tas, hou hem in de lucht en maak een foto van het café en van de zichzelf fotograferende meisjes.

3

Jack zet de muziek harder. Mijn aandacht wordt getrokken door een roodharig meisje omdat ze als een van de weinige jonge vrouwen werkelijk plezier lijkt te hebben. Haar klaterende lach klinkt boven het geroezemoes uit. Haar lange rode krullen dansen om haar heen en ze lijkt enthousiast te genieten van de aandacht van haar partner. Een knappe, donkere man. Hij heeft zijn armen om haar middel geslagen. Ze zegt iets, waarna hij lacht. Hij zegt iets wat haar in schateren doet uitbarsten, waarbij ze haar lichaam terloops tegen hem aan laat vallen. Ik spits mijn oren. Ik kan niet verstaan wat ze zeggen maar neem wel de hoge tonen van haar lach waar. Hartelijk met een mooie klankkleur. Soms hoor ik mensen lachen en dan hoor ik hun verdriet of wanhoop erdoorheen. Dan lijkt het eerder een ontlading van ingehouden emoties, woede of verdriet en klinkt het als een ingehouden huil, of een schreeuw om hulp. Dan lijkt het eerder een ontlading van ingehouden emoties, woede of verdriet en klinkt het als een ingehouden huil, of een schreeuw om hulp. Een schreeuw vermomd als een onaangename, harde lach. Ik neem een slok van mijn drankje en laat mijn glas tussen twee vingers hangen. Ik tuur naar de ijsblokjes die rondrijven tussen de donkere slierten die de drambuie in de whisky achterlaat.

Als ik opkijk zie ik hoe hij naar me kijkt. Onze ogen blijven even haken. Nu kijken er wel vaker mannen naar me, ik ben het gewend en meestal besteed ik er weinig aandacht aan. Ik wil een man of niet. Ik ga recht op mijn doel af. In flirten ben ik niet geïnteresseerd. Maar dit voelt anders. Ik schrik van de manier waarop hij naar me kijkt, terwijl het meisje tegen hem aan staat te babbelen. Geconcentreerd, indringend. Hij kijkt maar hij flirt niet. Hij speelt niet. Ik heb hem nooit eerder gezien. Hij lijkt ontspannen maar ook geconcentreerd. Er gaat iets waakzaams van hem uit. Hij heeft donkere, priemende ogen onder zwarte, dikke wenkbrauwen in een ernstig, enigszins zwaarmoedig gezicht. Een mooie scherpe kaaklijn. Donker haar met grove slagen en een rommelige scheiding in het midden. Hij draagt een simpel wit overhemd met opgerolde mouwen. En hij kijkt naar me met een vastberadenheid die ik niet begrijp. Alert. Brutaal. Uitdagerend. En hij verbergt het niet. Hij kijkt onomwonden naar me. Alsof hij naar de televisie kijkt. Hij heeft het meisje naar zich toe getrokken zodat ze in zijn oor kan praten. Hij zit op een kruk vlak bij het raam, het meisje met het rode haar staat voor hem en slaat haar armen om zijn nek. Hij geeft haar een kus op de wang en kijkt weer mijn kant op. Heel even maar. Ze gaat naast hem staan, slaat een arm om hem heen en maakt een foto met haar arm voor zich uitgestrekt. Hij kust haar oorlel terwijl ze de foto maakt en verstopt zijn gezicht in het koperrode haar. Weer een plaatje van volmaakt geluk.

Ik hou mijn camera paraat. Terwijl ik het stelletje in de gaten hou, richt ik mijn camera op Jack, die meteen bevalig tegen de spiegelkast leunt en een grimas trekt. Ik klik en zie vanuit mijn ooghoeken dat het meisje met de rode